

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РУБОК ДОГЛЯДУ» Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) Спеціальність: <u>205 «Лісове господарство»</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 3-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Лісового та садово-паркового господарства</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	Доктор с.-г. наук, старший викладач Нейко Ігор Степанович
Контактна інформація лектора (e-mail)	<u>ihor_neyko@ukr.net</u>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Біологічні основи рубок догляду» є вибірковою компонентою ОПП Лісове господарство.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 16 год.; практичні заняття – 14 год., самостійна робота – 90 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття. Підсумковий контроль – залік.

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при подальшому навчанні та у фаховій діяльності.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Біологічні основи рубок догляду» спрямована на формування у здобувачів знань та навичок щодо розуміння процесів які відбуваються у лісовому середовищі внаслідок проведення рубок пов'язаних з формуванням та оздоровленням лісів. Вивчаються основні методи моніторингу, діагностики та управління фітосанітарним станом лісових екосистем.

Освітня компонента «Біологічні основи рубок догляду» формує знання, уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця зі спеціальності «Лісове господарство».

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – полягає у розумінні закономірностей росту і розвитку лісових насаджень та формуванні науково обґрунтованих підходів до здійснення рубок догляду як важливого інструменту управління лісовими екосистемами.

Завдання вивчення дисципліни

Ознайомити майбутнього фахівця із біологічними закономірностями росту, розвитку та формування деревостанів. Розкрити роль рубок догляду як інструменту цілеспрямованого формування продуктивного, здорового та стійкого лісу. Навчити визначати оптимальні терміни, способи та інтенсивність рубок догляду з урахуванням вікової структури, складу і типів лісу. Сформувати знання про вплив доглядових заходів на біологічні процеси в лісі – конкуренцію, оновлення, динаміку видів, санітарний стан. Вивчити біоекологічні характеристики основних лісоутворюючих порід і їхню реакцію на різні види догляду. Зрозуміти взаємозв'язок між екологічними умовами місцезростання та ефективністю доглядових рубок. Розвивати практичні навички обґрунтування та проєктування рубок догляду в різних типах лісостанів.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природнокліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток;

визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

РН 4. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність, робота з інформаційними джерелами, лідерські навички, які реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі.

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Вступ до дисципліни. Основні положення ведення рубок догляду та їх вплив на екологічні фактори, фізіологічні процеси лісових фітоценозів.	2	2	10
2	Світловий режим у лісі: вплив на життєздатність, стійкість і продуктивність деревних порід.	2	2	15
3	Коренева конкуренція, водний і поживний режим як біологічна основа потреби у рубках догляду.	2	2	10
4	Формування крони дерев і зімкненості намету: біологічні передумови проведення освітлення та прочищення.	2	2	10
5	Вікова динаміка деревостанів: критичні періоди росту, що потребують рубок догляду.	2	2	10
6	Біологічна роль підліску, другорядних і супутніх порід у розвитку головних лісоутворювачів.	2	2	15
7	Вплив рубок догляду на якість деревини, продуктивність та біологічну стійкість насаджень.	2	2	10

8	Біологічні принципи формування цільових деревостанів при проведенні рубок догляду.	2		10
Разом		16	14	90

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (презентації).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	25	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	25	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	25	2 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист

4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	15	2 рази на семестр	Тестування
Разом		90		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Білоус В.М. Особливості формування мікобіоти жолудів дуба звичайного в умовах Київського Полісся: монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 154 с.
2. Горошко В.В. Біологічні основи рубок догляду. Методичні вказівки до виконання лабораторних (практичних) робіт. Харків, 2024. 50 с.
3. Гордієнко М. І., Гордієнко Н. І. Лісівничі властивості деревних рослин. Київ: «Вістка», 2005. 816 с.
4. Дідур І.М., Матусяк М.В., Прокопчук В.М., Монарх В.В. Лісопаркове господарство: навч. посіб. Вінниця: ВНАУ, 2020. 255 с.
5. Яворовський П. П., Сендонін С. Є., Левченко В. В., Токарева О. В., Пузріна Н. В. Лісівництво: підручник. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2021. 654 с.
6. Мазепа В.Г., Турко В.М., Сірук Ю.В., Курбет Т.В.. Регіональне лісівництво. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Житомир: ДУ «Житомирська політехніка», 2023. 137 с.
7. Свириденко В.Є., Бабіч О.Г., Киричок Л.С. Лісівництво: Підручник. К. Арістей, 2005. 543 с.

Додаткова література

1. Білоус М.М., Кичилук О.В., Сендонін С.Є. Лісівничі особливості відтворення лісових насаджень в умовах Полісся та Правобережного Лісостепу України: монографія. Київ: Comprint, 2017. 400 с.
2. Букша І.Ф., Пастернак В.П., Пивовар Т.С. Рекомендації щодо розбудови державної системи моніторингу лісів України. Харків, УкрНДІЛГА, 2019. 35 с.
3. Гриб В. М., Грушанський О. А., Магура Б. О., Сендонін С. Є. Основи лісоексплуатації: навчальний посібник (частина II). Київ: Редакційновидавничий відділ НУБіП України, 2021. 314 с.
4. Дебринюк Ю. М. Лісові культури. Київ: Видавництво ЛОГОС, 2015. 240 с.
5. Екологічно орієнтоване лісівництво: навч. посіб. / Яворовський П.П. та ін. Київ: Наукова столиця, 2019. 460 с.
6. Інтегрована система охорони лісів від пожеж: монографія / С.В. Зібцев та ін. Київ: «Наукова Столиця» ФОП Шмидко Т.С., 2020. 350 с.
7. Кічура В. П., Кічура А. В. Вступ до спеціальності: курс лекцій. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2024. 132 с.

8. Лавний В. В., Мазепа В. Г., Шишканинець І. Ф., Заяць М. В. Особливості природного поновлення у букових деревостанах Українських Карпат. Наукові праці Лісівничої академії наук України, вип. 22. 2021. С. 41-51.
9. Нормативи оцінювання компонентів мортмаси м'яколистяних лісів: науково-виробничий довідник / А.М. Білоус, та ін. Київ: НУБіП України, 2018. 122 с.
10. Нормативно-довідкові матеріали для оцінювання екосистемних послуг м'яколистяних лісів Українською Полісся: науково-виробничий довідник / А.М. Білоус та ін. Київ: НУБіП України, 2017. 190 с.
11. Правове регулювання використання та охорони лісів. Одеса: Одеський національний університет, 2016. 180 с.
12. Хрик В. М., Мазепа В. Г., Кімейчук І. В., Левандовська С. М., Ситник О. С. Сталій розвиток лісового господарства: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2024. 217 с.
13. Яворовський П.П., Сендонін С.Є., Токарева О.В. Рекреаційне лісівництво: підручник. Київ: Наукова столиця, 2019. 299 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна стратегія управління лісами України до 2035 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>
2. Законодавство у сфері ведення лісового господарства Режим доступу: https://w.forest.gov.ua/legislation_forestry
3. ДП Вінницька лісова науково-дослідна станція. Веб-сайт: <http://vlnds.com.ua/main>
4. ДП «Ліси України». Веб-сайт: <https://e-forest.gov.ua/>
5. Український ордена «Знак пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького. Веб-сайт: <https://uriffm.org.ua/uk/news/800>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10 % за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача до 30 % підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	4
2	Участь у роботі на практичних заняттях	8
3	Виконання контрольних робіт, тестування	8
4	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	10
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
5	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	4
6	Участь у роботі на практичних заняттях	6
7	Виконання контрольних робіт, тестування	10
8	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	10
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	зараховано
60-65	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни